

Redaktionellt U&D 26:3

Årets tredje nummer har inget övergripande tema utan består av en installationsföreläsning och tre artiklar, den första om relationen mellan ämnesidentitet och villkoren för utveckling av vetenskaplig kompetens. Den andra om hur våldsutövande könskodas av skolpersonal och den tredje utgör en kritisk granskning av två auktoritativa Piaget-uttolkningar.

Johannes Westberg, utbildningshistoriker från Uppsala, tillträdde under 2017 en professur i pedagogik vid Örebro universitet. I sin installationsföreläsning med titeln VAD ÄR UTBILDNINGSHISTORIA? ETT FORSKNINGSFÄLTETS HISTORIA, FRAMTID OCH RELATION TILL PEDAGOGIKÄMNET analyserar och problematiserar han bland annat relationen mellan just utbildningshistoria utförd av historiker respektive av pedagoger. Som bekant så har pedagogikämnet historiskt haft nära relationer med flera andra ämnen och just i brännpunkterna mellan olika discipliner uppstår ofta perspektivbrytningar och på sikt intressanta ting som Westberg påvisar. Han tecknar en ingående och tämligen kritisk bild av en äldre utbildningshistoria, men påvisar också framväxten av en mer teoretiskt präglad utbildningshistoria under de två sista decennierna på 1900-talet.

För 2000-talet menar han emellertid att intrycket, trots förändrade teoretiska perspektiv, är att den utbildningshistoriska forskningen dras med samma utmaning som utbildningshistorikern Gunnar Richardson påpekade redan 1981, nämligen "[...] en obalans mellan det stora intresset för avsikterna bakom politiska beslut och reformer, och de ofta tämligen negligerade frågorna kring den faktiska utbildning och fostran som utmärker samhället, och de konsekvenser som utbildningspolitiken faktiskt fått". Westberg presenterar vidare ett antal argument för värdet av utbildningshistorisk forskning för lärarutbildning och skola. Avslutningsvis menar han att utbildningshistoria bör behålla sin kritiska udd men även bredd och betonar också behovet av en fördjupad forskning om förskolans historia.

I artikeln "STUDENTERNA KAN INTE PROBLEMATISERA". OM ÄMNESIDENTITET, SIGNATURPEDAGOGIKER OCH LITTERATURVETENSKAPLIGT TÄNKANDE I AKADEMISKA SPRÅKÄMNET belyser Katherina Dodou relationen mellan ämnesidentitet och villkoren för litteraturvetenskapligt tänkande. Genom att analysera ett sjuttioal kursplaner i engelska vid svenska lärosäten visar Dodou hur synen på ämnet

har betydelse för den roll litteraturvetenskapliga studier får inom kurserna. Analysen lyfter fram en ämnesidentitet som tenderar att begränsa möjligheterna för studenter att utveckla problematiserande förhållningssätt och analytiska tankemönster i relation till det litteraturvetenskapliga forskningsfältet. I ett vidare sammanhang betonar artikeln hur den högskolepedagogiska frågan om studenters möjligheter att utveckla vetenskaplig kompetens är en fråga som behöver ställas i relation till de akademiska ämnenas identitet.

I BRÅKSTAKAR OCH RETSTICKOR. EN STUDIE AV HUR ELEVERS VÅLD KÖNSKODAS AV SKOLPERSONALEN I GRUNDSKOLANS SENARE ÅR lyfter Johannes Lunneblad fram hur beskrivningar av våld i skolan kodas som maskulint och feminint. Utifrån fokusgruppsintervjuer på nio skolor visar Lunneblad hur det våld som flickor utövar beskrivas som subtilt och relationellt av skolpersonalen. Beskrivningarna av pojkars våldsanvändning beskrivs mer som ”raka puckar”. Analysen visar samtidigt en mer komplex bild av hur våld beskrivs i relation till maskulinitet och femininitet. När våldet beskrivs som feminint, så beskrivs samtidigt de pojkar som är inblandade som mindre delaktiga i våldet. Artikeln visar också att när flickor sägs agera som ett kollektiv, så kategoriseras inte deras användning av våld som feminint.

Thomas Aastrup Rømer diskuterar i sin artikel, NOGLE REALISTISKE BEMÆRKNINGER TIL PIAGETS LÆRINGSTEORI, Piagets adaptationsbegrepp utifrån de två underliggande begreppen assimilation och ackomodation. Rømer hävdar att dessa ofta tolkas som antingen för åtskilda, eller som frikopplade från omvärlden. En huvudpoäng han utvecklar är att Piagets lärandebegrepp, alltså den sammantagna assimilations- och ackomodationsprocessen, är avsevärt mer relaterat till objekt och ting i världen än vad som tidigare antagits. För att illustrera detta fokuserar författaren på förekomsten av en dominerande, missledande betoning av det författaren benämner som en ”subjekt-intern tilpasningsprocess”. Huvudspåret för den kritiska granskning som utförs är två auktoritativa Piaget-uttolkningar formulerade av Knud Illeris och Ernst von Glasersfeld. Som en avgörande grund för sin argumentation gör Rømer en närläsning av det avslutande kapitlet i Piagets (1954) *The Construction of Reality in the Child*. Sammanfattningsvis utgör artikeln ett vetenskapligt bidrag till Piagets lärandeteori genom en (om)tolkning av hans adaptationsbegrepp och den specifika process som konstituerar detta. Artikeln erbjuder också en möjlighet att som läsare ta del av ett inlägg i en fortgående debatt och diskussion, en diskursbestämning om man så vill, utifrån det historiska sammanhang författaren hävdar, nämligen att ”[d]ansk og nordisk pædagogik er dybt præget af Piaget-forskningen”.

Vi vill också passa på och tacka två redaktionsmedlemmar för deras stora arbete inom redaktionen under senare år. Niclas Månsson från Mälardalens högskola deltog i redaktionsarbetet 2013–2016 och Eva Hultin, då Högskolan Dalarna och numera Uppsala universitet, deltog i ett andra varv i redaktionsarbete under 2014–2017. Vi vill också tacka Carl Anders Säfström för ett mångårigt arbete i såväl tidskriftens redaktion som redaktör och därefter i redaktionsrådet. Carl Anders inträder nu, genom sin flytt till Maynooth University Social Science Institute, Dublin, Irland, i tidskriftens International Editorial Advisory Board.

Redaktionen